

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis

Antehac ex probatis Auctoribus breviter concinnata

Busenbaum, Hermann

Coloniæ Agrippinæ, 1707

Q. 38. Si actio damnosa non sit de se injusta, attamen sit infecta vitio interno injustitiæ, an causet obligationem restituendi.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42561

» X. Qui fingens se pauperem, vel alium, quàm
 » est, extorsit eleëmofynam, non tenetur restituere,
 » re, si parva fuit, qualis ostiatim mendicanti-
 » bus datur: secus si fuit magna; tunc enim, quia
 » subintelligitur conditio hæc, (si pauper es) tene-
 » tur restituere, secundùm *Mol.* danti; secundùm
 » *Palauum* vel danti, vel aliis pauperibus. *Vid. Escob.*
 » *t. 3. E. 2. c. 6. n. 109.*

» XI. Qui in extrema necessitate consumpsit,
 » quod antè acceperat commodatum, conductũ,
 » vel precarium, non tenetur restituere, quia nec
 » ratione rei acceptæ, cùm ea, nec in se, nec in pre-
 » tione extet; nec ratione acceptionis, cùm jure eam
 » consumpsit, nec ratione contractũs, cùm hic
 » non obliget, nisi re pereunte tuâ culpâ. *Less. l. 2.*
 » *c. 16. n. 5. Hurt. Tur. Dian. p. 5. t. 8. R. 10.* Imò
 » probabiliter nè quidem id, quod ante illam ne-
 » cessitatem eras furatus, & in ea consumpsisti,
 » quia furtum tibi non ademit jus, quod ad rem
 » tali casu habebas. *Kon. Palauus, Hurt. Dian. R. 8.*
 » contra *Less. & Vasq.* sicut neque si in ipsa neces-
 » sitate accepisses & consumpsisses. *Dian. R. 9. ex*
 » *Azor & 6. alius contra Less.*

A D D E N D A.

148 Q. 37. An obligatio restituendi nascatur ex actione
 iniusta, sed non damnosa. R. De hoc dictũ est à n. 16

Q. 38. Si actio damnosa non sit de se iniusta, at-
 tamen sit infecta vitio interno iniustitiæ, an causet obliga-
 tionem restituendi, v. g. si Titius suaserit Cajo, ut
 non faceret testamentum, quia prævidebat futu-
 rum, ut Cajus illud faceret in gratiam Sempronii,
 Titius autẽ dissuaserit ex intẽtione nocendi Sem-
 pronio, ne hæreditatem acciperet. R. Probabilius
 videri, quòd nõ causet obligationem restituendi,
 ideoque

ideoque Titium non teneri aliquid restituere Sempronio, ita *Nav. Vasq. Turr. Sanch.* in Conf. L. 2. c. 1. d. 49. n. 6. *Castrop.* de Benef. d. 2. p. 11. §. 5. n. 3. *Dian.* p. 11. t. 2. R. 34. *Esp.* q. 35. *Tambur.* L. 8. t. 3. c. 2. §. 3. *Haun.* t. 2. n. 230. *Petsch:* p. 156. *Herin.* de Just. d. 5. n. 6. aliique multi, contra multos, quos citat & sequitur *Lugò* d. 8. à n. 74., quorum sententia etiam est valde probabilis, eamque videtur sequi *S. Th.* 2. 2. q. 62. a. 2. ad 4. Ratio nostra est, 1. quia alter non habet jus ad omissionem actionis illius externæ, hæc enim de se non est injusta, uti suppono; dato autem, quòd habeat jus ad omissionem actionis internæ, sicque per intentionem illam internam peccetur contra justitiam, hæc tamen intentio interna non est causa damni, sed sola actio externa, quæ sola damnosa est, ergo sicuti non est obligatio restituendi pro voluntate interna furandi, si furtum non sit secutum, quamvis voluntas interna furandi sit contra justitiam, ita nec erit obligatio restituendi pro intentione interna damni, si intendatur per actionem de se non injustam. Et ratio à priori est, qui hoc damnum æqualiter sequeretur ex actione externa de se æquè damnosa, sive hæc actio externa procederet à mala intentione, sive non, ergo ex hoc, quòd procedat à mala intentione, non ideo est damnosa, ergo non ideo est obligatio restituendi. Adde probabiliter etiam dici, quòd in tantum sit jus ad actiones vel omissiones internas, in quantum hæc necessariae sunt vel conducunt ad actiones vel omissiones externas, ad quas est jus, sed non est jus ad talem omissionem externam, uti dictum est, ergo nec ad internam, & conse-

quenter actio interna, quâ intendit damnum alterius, erit tantum affectivè contra jus, non autem effectivè. 2. Si propter actionem externam cum tali intentione positam deberetur restitutio, ergo mercatores, opifices & homines passim tenerentur restituere, qui ex invidia vel malevolentia ponunt actiones de se justas & licitas, materialiter autem damnosas, v. g. invitando emptores ad suas officinas cum intentione sic damnificandi alium mercatorem vicinum, est autem contra sensum communem velle talem obligatum ad restituendum, ergo.

149 *Objiciunt* 1. L. 1. §. 12. & L. 2. §. 9. ff. *De aqua pluvia arcenda*, dicitur contra eum, qui fontem vel aquæductum avertit, non posse agi, si non fecerit animo nocendi: ex quo videtur colligi, posse contra eum agi, si fecerit animo nocendi, ergo tum tenebitur damnum illud compensare. R. N. conseq., ex hoc enim, quod possit contra eum agi, tantum sequitur posse illi intentari actionem de dolo, si aquam averterit sine causa rationabili, poterit enim à Judice damnari ad compensationem damnorum, si monitus non destiterit ab hoc, inde autem non sequitur ex natura rei vel ex conditione actionis sic positæ nasci obligationem restituendi.

150 *Obj.* 2. Qui cum intentione causat tales effectus, ille est causa per se & efficax illorum, ergo ipsi imputatur, quidquid ex illis sequitur, ergo ipsi imputantur damna, ergo obligatur ad ea reparanda. R. Est causa illorum, per actionem externam effectivè injuriosam, N., per actionem externam non injuriosam effectivè, C. Ant., ergo quidquid ex illis sequitur, ipsi imputatur, ad
cul-

culpam, quæ externè effectivè sit contra justitiam, N.; quæ externè sit fortè contra charitatem, internè autem sit tantùm affectivè contra justitiam, permitto 1. sequelam, sed N. ultimam.

Obj. 3. Quamvis aliquis habeat jus equitandi ¹⁵¹ ex rationabili causa, licèt prævideat pollutionē, tamen non habet jus equitandi intendendo pollutionem, sed ideo equitans peccat contra castitatem, ergo etiam quamvis Titius habeat jus dissuadendi testamentum, prævidens damnum Sempronii, tamen non habet jus dissuadendi eo fine, ut hoc damnum sequatur, sed ideo dissuadens peccabit contra justitiam, ergo tenebitur ad restitutionem, ita *Lugo. R. 1.* Si argumentum valet, ergo Titius peccat contra justitiam, si ommittat suadere testamentum, intendendo ut Sempronius patiatur illud damnum, sicuti peccaret contra castitatem, omittendo gestare cilicium, intendendo pollutionem, quod tamen *Lugo* negat, ergo evidens est esse disparitatem inter reliquas virtutes & justitiam; hinc *Respondet 2. Haun. n. 236. N. conseq.*, castitas & reliquæ virtutes intendunt medium rationis, id est, pro fine habent honestatem, non præcisè ex re, sed secundùm varias circumstantias determinandam à recta ratione, recta autem ratio dicit salvâ castitate non posse intendi pollutionem etiam per actiones de se indifferentes, quia per has eadem incommoda sequerentur, quæ per actiones de se inhonestas, hinc actiones de se indifferentes intentæ sunt contra finem castitatis: E contra justitia intendit medium rei, id est, hoc, quod secundùm se est debitum à parte rei, nec determinatur secundùm hanc vel illam intentionem, v.g.
inten-

intendit hanc dationem 10: aureorum, quos exigit jus alterius, nec plus nec minus, quæ datio, si non exigatur à jure alterius, sive ego intendam illam ponere sive omittere, non ero justus vel injustus, ergo cum emolumentum, quod Sempronius reportaret ex testamento Caji, non exigatur à jure Sempronii, sive illud intendam promovere sive impedire, non pecco contra justitiam. R. 3. Cum Diana supra, N. ultimam conf., nam dato per illam intentionem peccari contra justitiam, uti etiam peccatur per volitionem furandi, non ideo est obligatio restituendi, quia illa intentio non expletur per actionem externam iniuriosam.

152 *Instab.* Titius non habet jus ad suasionem externam ex tali fine ponendam, ergo suasio externa ex tali fine posita est iniuriosa. R. Si sensus antecedentis sit, non habet jus ad intentionem illam, aut ad hoc complexum, quod est intentio & suasio, c; non habet jus ad suasionem externam secundum se, n, ergo suasio externa ex tali fine posita est iniuriosa, ratione suasionis secundum se, n, ratione intentionis, c, sed non ideo est obligatio restituendi, cum hæc tantum sequatur iniuriam externam.

153 *Obj.* 4. Arripere librum alienum est actio externa de se indifferens, quæ per solam intentionem fit iniusta, si enim arripas animo furandi, est iniusta; si arripas animo tantum inspiciendi, non est iniusta, ergo similiter actio externa de se indifferens poterit fieri iniusta vel non iniusta ratione solius intentionis, ex qua ponitur. *Respondet* 1: *Haun:* n. 242. dist. conseq., ergo actio externa de se non damnosa, qualis actio est arreptio libri,

libri, poterit fieri iniusta ratione intentionis, c, nam ratione intentionis fit damnosa, ergo non est mirum, quòd ratione intentionis fiat iniuriosa: ergo actio externa de se æqualiter damnosa ex quacumque intentione procedat, qualis est diffusio testamenti alioquin faciendi pro Sempromio, poterit fieri iniusta ratione solius intentionis, n. conseq. R. 2. Permittendo totum, jam enim ostendimus, quamvis actio interna sit iniuriosa, si tamen non expleatur per actionem externam secundum se iniuriosam & damnosam, non ideo esse obligationem restituendi.

Obj. 5. Si solatii causâ manifestem Cajo iniuriam mihi à Titio factam, non pecco, uti dicitur 154
n. 1209; attamen pecco & quidem contra justitiam, si manifestem animo infamandi Titium, ergo externa actio potest esse contra justitiam ratione solius intentionis internæ. R. N. conseq; qui dicunt licitum esse manifestare iniuriam sibi factam, dicunt consequenter, si adsint circumstantiæ, quibus hoc licet, non fore contra justitiam manifestare talem iniuriam, etiam si simul adesset intentio infamandi alterum, id enim planè per accidens est, sicuti si ad avertendum gravissimum malum Reip: haberem jus manifestandi proditorem Titii, non peccarem contra justitiam, si etiam ex odio, quia hostis meus esset, & gaudens de ejus damnis, eam proditorem manifestarem.

Q. 39. An teneatur restituere, qui facit aliquid, 155
quod imputabitur alteri, si hic alter ideo patiatur damnnum. R. §. 1. Vasq. dicit teneri, si hoc præviderit, sed alii communiter negant cum *Mol. Sanch. & Less.* etiam si delictum commisisset, alio-
qui